

Warszawa, 2009.05.08

Wyniki finansowe towarzystw i funduszy emerytalnych¹ w 2008 roku

W prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Centralnym Rejestrze Członków według stanu na koniec grudnia 2008 r. było zarejestrowanych 13,8 mln **członków otwartych funduszy emerytalnych**, tj. o 5,4 % więcej niż rok wcześniej. Liczba członków czterech największych funduszy emerytalnych wyniosła blisko 8,8 mln (około 2/3 wszystkich członków).

Liczba rachunków prowadzonych przez fundusze wyniosła 14,4 mln². Udział rachunków martwych, na które nie wpłynęła żadna składka zmniejszył się o 0,3 pkt. w stosunku do 2007 r. Średnio 4,8 % ogólnej liczby rachunków pozostało pustych (spadek o 0,3 pkt. w stosunku do poprzedniego roku). Odsetek rachunków martwych dla poszczególnych funduszy wahał się od 2,4 % do 14,9 % rachunków ogółem (odpowiednio 2,1 % i 14,2 % rok wcześniej).

W 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazał do funduszy emerytalnych prawie 20,5 mld zł **składek** oraz 0,5 mld zł **odsetek**. Narastająco, począwszy od 19.05.1999 r. do 31.12.2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wpłacił do funduszy emerytalnych 116,1 mld zł składek i 2,7 mld zł odsetek. W porównaniu z rokiem ubiegłym, kwota składek i odsetek wzrosła o 3,2 mld zł.

Aktywa ogółem otwartych funduszy emerytalnych (OFE) na koniec 2008 r. wyceniono na 138,8 mld zł, tj. o 1,8 % mniej niż w 2007 r. Powodem były duże spadki na giełdzie, będące efektem trwającej od połowy 2007 r. bessy. Zobowiązania ogółem zmalały o 17,6 %. **Aktywa netto** funduszy ukształtowały się na poziomie 138,3 mld zł, co oznacza 1,3 % spadku w skali roku. Stosunek aktywów netto funduszy do sumy składek przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na koniec grudnia 2008 r. w porównaniu do roku ubiegłego znacznie spadł i wyniósł zaledwie 16,4 % (wobec 43,1 % rok wcześniej).

¹ Informację opracowano na podstawie danych Komisji Nadzoru Finansowego. Dane te obejmują 14 PTE oraz 14 OFE.

² Liczba członków zarejestrowanych w Centralnym Rejestrze Członków OFE prowadzonym przez ZUS jest różna od liczby rachunków prowadzonych przez OFE, ponieważ otwarty fundusz emerytalny otwiera rachunek po zawarciu umowy członkostwa, natomiast identyfikacja i rejestracja w CRC następuje w późniejszym terminie.

Udział **portfela inwestycyjnego** w aktywach ogółem wyniósł 99,6 %. W portfelu dominowały obligacje (103,8 mld zł), przy czym ich udział w porównaniu do roku ubiegłego zwiększył się aż o 15,2 pkt. kosztem pozostałych papierów wartościowych. Fundusze emerytalne ulokowały 84,2 mld zł w **obligacjach skarbowych o stałym oprocentowaniu**.

Fundusze zainwestowały 29,2 mld zł w akcje notowane na GPW (spadek wartości tego portfela aż o 61,6% w skali roku). Akcje spółek w sektorze paliwowym stanowiły najwięcej, bo 29,1% wszystkich akcji sektora przemysłu (3,1 mld zł). Akcje spółek w sektorze budownictwa, deweloperów i akcje w sektorze przemysłu metalowego stanowiły łącznie 47,8 % (5,1 mld zł). Fundusze zainwestowały w akcje sektora finansowego i w akcje sektora przemysłu po 10,6 mld zł. Pozostałe akcje (8,2 mld zł) były ulokowane w spółkach sektora usługowego. Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe wyniosły 3,0 mld zł (wzrost o 2,2 % w porównaniu z rokiem poprzednim). Fundusze zainwestowały kwotę 1,0 mld zł za granicą, tj. zaledwie 0,7 % wartości portfela inwestycyjnego.

Przychody operacyjne otwartych funduszy emerytalnych wyniosły 6,0 mld zł, co oznacza 23,6 % wzrostu w skali roku. Główną ich pozycją były odsetki od dłużnych papierów wartościowych, stanowiące 72,6 % przychodów zarówno przed rokiem jak i w 2008 r. **Koszty operacyjne** osiągnęły kwotę 0,7 mld zł, tj. spadek o 1,0 % w porównaniu do 2007 r. Koszty związane z zarządzaniem funduszami wyniosły 0,6 mld zł i stanowiły 88,6 % kosztów operacyjnych (88,7 % przed rokiem).

Zrealizowana strata z inwestycji osiągnęła wartość 1,4 mld zł (przed rokiem zysk wyniósł 4,5 mld zł). Po uwzględnieniu wyniku z inwestycji i wyceny **wynik finansowy** wykazany przez wszystkie otwarte fundusze emerytalne był ujemny i osiągnął wartość minus 20,5 mld zł.

Średnia ważona stopa zwrotu za okres od 30.09.2005 r. do 28.09.2008 r. wyniosła 12,6 %. W porównaniu z rokiem poprzednim stopa ta spadła blisko o 40 %. Stopę powyżej średniej osiągnęło 8 podmiotów. **Minimalna wymagana stopa zwrotu** w podanym okresie trzyletnim wyniosła 6,3 % (w poprzednim roku wyniosła ona 26,2 %). Każdy z funduszy osiągnął stopę zwrotu wyższą niż minimalna wymagana.

Aktywa powszechnych towarzystw emerytalnych na koniec grudnia 2008 r. wyceniono na kwotę 3,4 mld zł (wzrost o 26,8 %). W strukturze aktywów 44,5 % stanowił majątek obrotowy. Główną pozycją aktywów obrotowych pozostały inwestycje krótkoterminowe, ale ich udział nieznacznie spadł (z 89,9 % do 90,8 %). Zwiększenie kwoty inwestycji długoterminowych o 20,8 % było m.in. powodem wzrostu o 51,7 % wartości aktywów trwałych.

Pasywa powszechnych towarzystw emerytalnych w 87,5 % były kształtowane przez kapitał własny, który wyniósł 3,0 mld zł, co oznacza wzrost o 20,9 % w skali roku. Do wzrostu tego przyczyniło się głównie zwiększenie kapitałów zapasowych o 0,5 mld zł (wzrost o 56,7 %). Wynik finansowy netto roku obrotowego wzrósł o 6,2 % i osiągnął wartość 0,7 mld zł (w 2007 r. wzrost o 16,5 %). Zobowiązania ogółem zwiększyły się o 52,7 % (0,4 mld zł), a rezerwy na zobowiązania wzrosły prawie trzykrotnie. Rozliczenia międzyokresowe osiągnęły wartość 0,1 mld zł, tj. o 1,6 % niższą niż na koniec 2007 roku.

Przychody PTE wynikające z zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi wyniosły 1,9 mld zł, co stanowi wzrost o 9,5 % w porównaniu z rokiem poprzednim. Przychody z tytułu kwot pobieranych przez PTE od wpłacanych składek stanowiły 64,8 % tej kwoty (wzrost udziału o 3,9 pkt. w skali roku), a wynagrodzenie za zarządzanie 30,8 % (spadek udziału o 3,0 pkt). **Koszty zarządzania** funduszami przez PTE wzrosły do ok. 1,1 mld zł (o 9,1 %). Głównymi pozycjami generującymi koszty były usługi akwizycyjne (35,4 % udział w kosztach wobec 33,2 % w 2007 r.), ogólne koszty zarządzania PTE (odpowiednio 20,1 % wobec 19,0 %) oraz opłaty dla agenta transferowego i z tytułu prowadzenia rejestru członków funduszy (13,4 % wobec 14,0 %).

Wynik techniczny PTE na zarządzaniu funduszami emerytalnymi ukształtował się na poziomie 0,8 mld zł, tj. o 10,0 % wyższym niż w 2007 r. Po uwzględnieniu wyniku na pozostałej działalności, towarzystwa uzyskały 0,9 mld zł **zysku brutto** (wzrost o 7,7 %). Obciążenia wyniosły 0,1 mld zł. W efekcie, powszechne towarzystwa emerytalne zamknęły rok 2008 **zyskiem netto** w wysokości 0,7 mld zł (na takim samym poziomie jak w 2007 roku).

**TABLICA 1. CZŁONKOWIE OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH
WEDŁUG PŁCI ORAZ WIEKU *)**

Wiek	2008			2007 = 100		
	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem
	w tys.			w %		
do 20	261 060	203 668	464 728	109,01	111,70	110,2
21-25	1 124 975	967 572	2 092 547	100,71	102,23	101,4
26-30	1 460 609	1 336 295	2 796 904	101,89	102,65	102,3
31-35	1 344 071	1 240 547	2 584 618	105,06	105,42	105,2
36-40	1 032 449	970 974	2 003 423	108,26	108,50	108,4
41-45	767 668	739 062	1 506 730	101,86	101,36	101,6
46-50	704 702	690 648	1 395 350	102,41	104,04	103,2
51 lat i więcej	591 745	404 341	996 086	125,76	131,17	127,9
Razem	7 287 279	6 553 107	13 840 386	105,08	105,64	105,3

*) Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ujęciu narastającym

**TABLICA 2. SKŁADKI PRZEKAZANE
PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DO OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH**

Przekazane w okresie:	Kwota składek	Odsetki	Liczba składek
	w mln zł		w tys. szt.
2007	17166,5	576,5	165884,2
2008	20460,6	483,0	161250,2
19.05.1999 – 31.12.2007*)	95599,7	2242,9	1001315,0
19.05.1999 – 31.12.2008*)	116060,3	2725,9	1162565,2

*) Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ujęciu narastającym.

**TABLICA 3. TRZYLETNIIE WAŻONE STOPY ZWROTU
DLA WSZYSTKICH OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH**

W okresie:	Trzyletnia ważona stopa zwrotu w %		
	średnia ważona	minimalna wymagalna	maksymalna osiągnięta
30.09.2004 – 29.09.2007	52,497	26,249	59,220
30.09.2005 – 28.09.2008	12,576	6,288	17,944

**TABLICA 4. WYBRANE POZYCJE ZAGREGOWANEGO BILANSU
OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH**
stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	2007	2008	2007 = 100
	w mln zł		
Aktywa netto	140 030,9	138 261,4	98,7
Portfel inwestycyjny	139 594,3	138 205,7	99,0
Środki pieniężne ogółem	696,5	367,1	52,7
Środki pieniężne na rachunkach bieżących	4,7	54,3	1 155,3
Środki pieniężne na rachunku przeliczeniowym	513,6	234,9	45,7
Środki pieniężne na pozostałych rachunkach	178,2	77,9	43,7
Należności ogółem	338,5	181,6	53,6
Należności z tytułu dywidend	0,5	1,4	280,0
Należności z tytułu odsetek	3,8	0,6	15,8
Należności od towarzystw	1,0	1,7	170,0
Należności z tytułu zbytych składników portfela	266,5	175,0	65,7
Należności z tytułu wpłat na rachunek premiowy	1,9	2,2	115,8
Pozostałe należności	64,8	0,6	0,9
Kapitał funduszy	91 112,1	110 371,9	121,1
Kapitał rezerwowy	-92,4	-94,4	x
Kapitał premiowy	11,2	11,0	98,2
Kapitał części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	358,6	399,6	111,4
Zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy	48 641,4	27 573,5	56,7
Zakumulowany nierozdysponowany wynik z inwestycji	16 467,2	21 944,3	133,3
Zakumulowany nierozdysponowany zrealizowany zysk/strata z inwestycji	11 554,9	10 113,7	87,5
Niezrealizowany zysk/strata z wyceny inwestycji	20 563,9	-4 539,9	x
Zakumulowane przychody z pokrycia niedoboru	55,5	55,5	100,0
Kapitał i zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy razem	140 030,9	138 261,4	98,7
Zobowiązania ogółem	598,5	493,0	82,4
Zobowiązania wobec członków	134,6	82,5	61,3
Zobowiązania wobec depozytariuszy	0,5	0,3	60,0
Zobowiązania wobec towarzystw	41,7	29,4	70,5
Zobowiązania z tytułu nabytych składników portfela	269,6	283,8	105,3
Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku rezerwowym i premiowym	-	3,6	x
Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	-	2,5	x
Pozostałe zobowiązania	123,2	68,1	55,3
Rozliczenia międzyokresowe	25,5	22,8	89,4

**TABLICA 5. PORTFEL INWESTYCYJNY
OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH**

Wyszczególnienie	Wartość w mln zł		2007 = 100	Struktura w %	
	2007	2008		2007	2008
Akcje spółek na regulowanym rynku giełdowym łącznie z NFI	48 766,0	29875,1	61,3	34,9	21,6
Bony skarbowe	2 453,5	592,4	24,1	1,8	0,4
Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	4021,1	3047,5	75,8	2,9	2,2
Obligacje	83608,6	103785,9	124,1	59,9	75,1
Inne lokaty	745,0	904,9	121,5	0,5	0,7
OGÓŁEM	139594,3	138205,7	99,0	100,0	100,0

**TABLICA 6. ZAGREGOWANY RACHUNEK WYNIKÓW
OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH**

Wyszczególnienie	2007	2008	2007 = 100
	w mln zł		
Przychody operacyjne	4 861,8	6 008,8	123,6
Przychody portfela inwestycyjnego, w tym:	4 843,2	5 970,0	123,3
dywidendy i udziały w zyskach	1046,7	1 036,5	99,0
odsetki od dłużnych papierów wartościowych	3 530,5	4 561,4	129,2
odsetki od depozytów i bankowych papierów wartościowych.	208,0	232,5	111,8
odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych nabytych poniżej wartości nominalnej	57,8	139,6	241,5
Przychody ze środków pieniężnych na rachunkach bankowych	10,5	17,6	167,6
Pozostałe przychody	8,1	8,4	103,7
Koszty operacyjne	660,5	653,6	99,0
Koszty zarządzania funduszem	585,9	579,3	98,9
Koszty zasilenia rachunku premiowego	79,5	80,1	100,7
Koszty wynagrodzenia depozytariusza	19,5	17,3	88,6
Koszty portfela inwestycyjnego	1,7	0,1	4,8
Koszty zaciągniętych pożyczek i kredytów	1,4	0,2	14,3
Przychody z tytułu uzupełnienia aktywów funduszu środkami zgromadzonymi na rachunku premiowym	-34,3	-40,2	x
Pozostałe koszty	6,6	0,1	0,8
Wynik z inwestycji	4 201,3	5 355,1	127,5
Zrealizowany i niezrealizowany zysk (strata)	2 804,5	-25 881,5	x
Zrealizowany zysk (strata) z inwestycji	4 518,7	-1 407,1	x
Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny inwestycji	-1 714,2	-24 474,5	x
Wynik z operacji	7 005,8	-20 526,4	x
Wynik finansowy	7 005,8	-20 526,4	x

TABLICA 7. ZAGREGOWANY BILANS
POWSZECHNYCH TOWARZYSTW EMERYTALNYCH
stan na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2007	2008	2007 = 100
	w mln zł		
Aktywa ogółem w tym:	2 683,9	3 403,1	126,8
Aktywa trwałe	1 245,4	1 889,0	151,7
Wartości niematerialne i prawne	60,2	471,4	783,1
Rzeczowe aktywa trwałe	20,1	18,2	90,5
Należności długoterminowe	0,4	0,3	75,0
Inwestycje długoterminowe, w tym:	856,2	1 034,6	120,8
Długoterminowe aktywa finansowe, w tym:	856,2	1 034,6	120,8
papiery wartościowe wyemitowane przez SP lub NBP	639,5	819,5	128,1
udziały lub akcje agenta transferowego	149,7	148,1	98,9
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	308,5	364,7	118,2
Aktywa obrotowe	1 438,5	1 514,1	105,3
Zapasy	0,1	0,3	300,0
Należności krótkoterminowe, w tym:	76,6	68,3	89,2
z tytułu dostaw i usług	70,7	61,6	87,1
tytułem podatków, ceł, ubezpieczeń i innych	4,4	3,9	88,6
Inwestycje krótkoterminowe	1 297,0	1 361,6	105,0
Krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym:	982,4	1 065,7	108,5
papiery wartościowe wyemitowane przez SP lub NBP	973,1	1 044,4	107,3
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	312,5	293,6	94,0
Inne inwestycje krótkoterminowe	2,1	2,3	109,5
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	64,8	83,9	129,5
Pasywa ogółem w tym:	2 683,9	3 403,1	126,8
Kapitał podstawowy	1 538,2	1 507,9	98,0
Kapitał zapasowy	885,5	1 387,7	156,7
Kapitał z aktualizacji wyceny	-8,2	5,2	x
Pozostałe kapitały rezerwowe	24,7	28,4	115,0
Wynik finansowy z lat ubiegłych	-722,9	-681,8	x
Wynik finansowy netto okresu obrotowego	688,1	730,9	106,2
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	278,3	425,0	152,7
Rezerwy na zobowiązania, w tym:	81,7	244,0	298,7
Zobowiązania długoterminowe	0,1	0,3	300,0
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	98,4	84,1	85,5
z tytułu dostaw i usług	29,2	39,8	136,3
tytułem podatków, ceł, ubezpieczeń i innych	54,4	36,4	66,9
tytułem wynagrodzeń	0,1	0,6	600,0
fundusze specjalne	0,8	0,8	100,0
Rozliczenia międzyokresowe	98,2	96,6	98,4

**TABLICA 8. ZAGREGOWANY RACHUNEK WYNIKÓW
POWSZECHNYCH TOWARZYSTW EMERYTALNYCH**

Wyszczególnienie	2007	2008	2007 = 100
	w mln zł		
Przychody wynikające z zarządzania OFE	1 735,2	1 900,2	109,5
Z tytułu kwot pobieranych przez OFE od wpłacanych składek	1 056,5	1 231,8	116,6
Wynagrodzenie za zarządzanie OFE	586,6	585,7	99,8
Z tytułu opłat na rzecz PTE uiszczanych przez członków OFE i związanych z wypłatami transferowymi	0,2	0,3	150,0
Przychody od OFE na tworzenie rachunku premiowego	46,2	45,5	98,5
Przychody z tytułu wykorzystania rachunku rezerwowego OFE	45,2	34,9	77,2
Pozostałe przychody	0,6	2,1	350,0
Koszty związane z zarządzaniem otwartymi funduszami	968,2	1 056,4	109,1
Obowiązkowe obciążenia z tytułu zarządzania OFE	423,3	427,6	101,0
Koszty opłat agenta transferowego i rejestru członków funduszy	135,2	141,1	104,4
Koszty opłat na funkcjonowanie KNF i rzecznika ubezpieczonych	17,3	20,3	117,3
Koszty z tytułu tworzenia w OFE rachunku premiowego	46,2	45,5	98,5
Koszty wpłat na rachunek części podstawowej Funduszu	18,8	-5,0	x
Koszty wpłat na rachunek części dodatkowej Funduszu	53,1	41,7	78,5
Koszty z tytułu opłat transakcji nabycia i zbycia aktywów OFE	1,2	1,4	116,7
Koszty z tytułu prowizji dla ZUS od składek członków OFE	135,8	158,6	116,8
Koszty z tytułu transferów – prowizja dla ZUS	3,6	4,9	136,1
Koszty z tytułu transferów – opłata dla KDPW	3,7	5,0	135,1
Koszty pozostałych obowiązkowych obciążeń i opłat	8,5	13,8	162,4
Pozostałe obciążenia	544,9	628,8	115,4
Koszty usług akwizycyjnych	321,5	374,2	116,4
Koszty marketingu i promocji	39,6	42,5	107,3
Koszty ogólne zarządzania PTE, w tym:	183,8	212,2	115,5
Wynagrodzenia	93,6	99,7	106,5
Usługi obce	49,8	59,0	118,5
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	16,6	17,4	104,8
Wynik techniczny PTE na zarządzaniu OFE	767,0	843,8	110,0
Pozostałe przychody operacyjne	11,7	12,7	108,5
Pozostałe koszty operacyjne	7,9	70,7	894,9
Wynik operacyjny	770,8	785,8	101,9
Przychody finansowe	90,5	134,2	148,3
Koszty finansowe	21,2	15,1	71,2
Wynik na działalności gospodarczej	840,0	904,8	107,7
Wynik brutto	840,0	904,8	107,7
Podatek dochodowy	145,9	169,2	116,0
Korekta aktywów lub pasywów z odroczonego podatku	6,1	4,7	77,0
Wynik netto	688,1	730,9	106,2